Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 16. marca 2023 *

„Predhodno odločanje – Intelektualna lastnina – Žlahtniteljska pravica – Uredba (ES) št. 2100/94 – Odstopanje, določeno v členu 14(3) – Člen 94(2) – Kršitev – Pravica do odškodnine – Uredba (ES) št. 1768/95 – Člen 18(2) – Povračilo škode – Minimalni pavšalni znesek, izračunan na osnovi štirikratnika licenčnine – Pristojnost Evropske komisije – Neveljavnost“

V zadevi C-522/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken (višje deželno sodišče zvezne dežele Porenje - Pfalška v Zweibrücknu, Nemčija) z odločbo z dne 18. avgusta 2021, ki je na Sodišče prispela 24. avgusta 2021, v postopku

MS

proti

Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi C. Lycourgos, predsednik senata, L. S. Rossi, sodnica, J.-C. Bonichot, S. Rodin, sodnika, in O. Spineanu-Matei (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodna tajnica: S. Beer, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. julija 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za MS N. Küster, Rechtsanwalt,

– za Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH E. Trauernicht in K. von Gierke, Rechtsanwälte,

– za Evropsko komisijo A. C. Becker, B. Eggers in G. Koleva, agentke,

* Jezik postopka: nemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 27. oktobra 2022

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na veljavnost člena 18(2) Uredbe Komisije (ES) št. 1768/95 z dne 24. julija 1995 o izvajanju pravil o kmetijski izjemi, predvideni v členu 14(3) Uredbe Sveta (ES) št. 2100/94 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 18, str. 63), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2605/98 z dne 3. decembra 1998 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 24, str. 162) (v nadaljevanju: Uredba št. 1768/95), glede na člen 94(2), prvi stavek, Uredbe Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 16, str. 390).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med MS in združenjem Saatgut Treuhandverwaltungs GmbH (v nadaljevanju: STV) zaradi izračuna zneska odškodnine za škodo, ki jo je to združenje utrpelo zaradi nezakonitega sajenja ozimnega ječmena sorte KWS Meridian s strani MS.

Pravni okvir

Uredba št. 2100/94

3 Člen 11 Uredbe št. 2100/94, naslovljen „Upravičenost do žlahtniteljskih pravic v Skupnosti“, v odstavku 1 določa:

„Oseba, ki je vzgojila ali odkrila in razvila sorto ali njen pravni naslednik, sta oba – oseba in njen naslednik – v nadaljnjem besedilu ‚žlahtnitelj‘, upravičena do žlahtniteljske pravice v Skupnosti.“

4 Člen 13 te uredbe, naslovljen „Pravice imetnika žlahtniteljske pravice v Skupnosti in prepovedana dejanja“, v odstavkih od 1 do 3 določa:

„1. Žlahtniteljska pravica v Skupnosti velja tako, da je imetnik ali imetniki žlahtniteljske pravice v Skupnosti, v nadaljnjem besedilu ‚imetnik‘, upravičen do opravljanja dejanj iz odstavka 2.

2. Ne glede na določbe členov 15 in 16 je potrebna odobritev imetnika za naslednja dejanja, ki zadevajo sestavine sorte ali pridelan material zavarovane sorte, v nadaljnjem besedilu ‚material‘:

(a) pridelovanje ali razmnoževanje (povečevanje);

[…]

Imetnik lahko svojo odobritev pogojuje in omejuje.

3. Določbe odstavka 2 se uporabljajo za pridelan material samo, če je bil pridobljen z neodobreno uporabo sestavin zavarovane sorte in če imetnik ni imel primerne priložnosti za izvajanje svoje pravice glede imenovanih sestavin sorte.“

5 Člen 14 navedene uredbe, naslovljen „Odstop [Odstopanje] od žlahtniteljske pravice v Skupnosti“, določa:

„1. Ne glede na člen 13(2) in za namene zaščite kmetijske pridelave smejo kmetje za razmnoževanje na polju na svojem posestvu uporabljati svoje pridelke, pridobljene na svojem posestvu s sajenjem materiala sorte zavarovane z žlahtniteljsko pravico v Skupnosti, ki ni hibridna ali sintetična sorta.

2. Določbe odstavka 1 se uporabljajo le za kmetijske rastline:

[…]

(b) žit:

[…]

Hordeum vulgare L. – navadni ječmen

[…]

3. Za uveljavitev odstopa [odstopanja] iz odstavka 1 in za varovanje zakonitih interesov žlahtnitelja in kmeta bodo pred začetkom veljavnosti te uredbe in izvedbenih pravil v skladu s členom 114 oblikovani pogoji, in sicer na osnovi naslednjih meril:

– na ravni kmetovega posestva ni nobene količinske omejitve glede na potrebe posestva,

– pridelek se lahko pripravi za sajenje, kar naredi kmet sam ali to zanj naredijo drugi kot storitev, brez vpliva na nekatere omejitve, ki jih lahko sprejmejo države članice glede organiziranja priprave omenjenega pridelka, zlasti, da bi zagotovili istovetnost pridelka, ki se pripravlja za sajenje s tistim, ki je bil pridelan,

– malim kmetom ni treba plačati imetniku nobenega nadomestila; […]

  […]

– drugi kmetje morajo plačati imetniku primerno nadomestilo, znatno nižje od zneska, ki se zaračuna za licenčno pridelavo semenskega materiala te sorte na istem območju; dejanska višina tega primernega nadomestila se lahko sčasoma spremeni z upoštevanjem, kolikor se uporablja odmik [odstopanje] [iz odstavka 1] glede zadevne sorte,

– za nadzor nad upoštevanjem določb tega člena ali določb, sprejetih v skladu s tem členom, so odgovorni izključno imetniki; pri organiziranju tega nadzora se ne sme predpisati pomoč uradnih organov,

– kmetje ali ponudniki storitev za pripravo materiala imetnikom na njihovo zahtevo priskrbijo ustrezne podatke; ustrezne podatke prav tako lahko priskrbijo uradni organi, ki nadzorujejo kmetijsko pridelavo, če so ti podatki pridobljeni med rednim opravljanjem nalog brez dodatnih stroškov. […]“

6 Člen 94 iste uredbe, naslovljen „Kršitev“, določa:

„1. Kdor:

(a) neupravičeno izvrši enega od dejanj, ki so predpisana v členu 13(2), v zvezi s sorto, za katero je podeljena žlahtniteljska pravica v Skupnosti[,]

[…]

ga imetnik lahko toži na prenehanje take kršitve, plačilo primernega nadomestila ali obojega.

2. Kdor krši določbe naklepno ali iz malomarnosti, je razen tega dolžan nadomestiti imetniku vsako nadaljnjo škodo, ki je posledica tega dejanja. Če gre za majhno malomarnost, se te zahteve lahko zmanjšajo v skladu z obsegom malomarnosti, vendar ne smejo biti manjše od koristi, ki jih je kršitelj iz tega pridobil.“

7 Člen 114 Uredbe št. 2100/94, naslovljen „Druga izvedbena pravila“, v odstavku 1 določa:

„Za namene uporabe te uredbe se sprejmejo podrobna izvedbena pravila. […]“

Uredba št. 1768/95

8 Uredba št. 1768/95 je bila sprejeta na podlagi člena 114 Uredbe št. 2100/94.

9 Člen 5 Uredbe št. 1768/95, naslovljen „Višina nadomestila“, določa:

„1. Višina primernega nadomestila, ki ga je treba plačati imetniku v skladu s četrto alineo člena 14(3) [Uredbe št. 2100/94], je lahko predmet pogodbe med imetnikom in zadevnim kmetom.

2. Kjer taka pogodba ni sklenjena ali ni uporabna, je višina nadomestila primerno nižja od vsote, zahtevane za licenčno pridelavo semenskega materiala najnižje kategorije, ki izpolnjuje pogoje za uradno potrjevanje iste sorte na istem območju.

[…]

4. Če je v zvezi z odstavkom 2 višina nadomestila predmet sporazumov med organizacijami imetnikov pravic in kmetov, […] se dogovorjene višine nadomestil uporabijo kot smernice za določanje nadomestila na ustreznem območju in za ustrezne sorte, če so pooblaščeni predstavniki organizacij pisno uradno obvestili Komisijo o višini in pogojih plačila in če so bili dogovorjene višine nadomestil in pogoji plačila objavljeni […].

5. Če se v zvezi z odstavkom 2 ne uporablja sporazum iz odstavka 4, znaša plačilo 50 % zneskov, ki se zaračunajo za licencirano proizvodnjo semenskega materiala, kakor je opredeljeno v odstavku 2.

Vendar če je država članica pred 1. januarjem 1999 obvestila Komisijo, da bo v bližnji prihodnosti med ustreznimi organizacijami, ustanovljenimi na nacionalni ali regionalni ravni, sklenjen sporazum, kakršen je opredeljen v odstavku 4, je višina nadomestila za ustrezno območje in sorte 40 % namesto zgoraj opredeljenih 50 %, vendar le v primeru kmetijske izjeme, ki je bila sprejeta pred izvajanjem sporazuma in najpozneje do 1. aprila 1999.

[…]“

10 Člen 17 te uredbe, naslovljen „Kršitve“, določa:

„Imetnik se lahko sklicuje na pravice, ki jih vsebuje žlahtniteljska pravica v Skupnosti, proti osebi, ki krši katere koli od pogojev ali omejitev v navezi [zvezi] z odstopanjem v skladu s členom 14 [Uredbe št. 2100/94], kakor je opredeljeno v tej uredbi.“

11 Člen 18 navedene uredbe, naslovljen „Posebne civilnopravne tožbe“, določa:

„1. Imetnik lahko osebo iz člena 17 toži zaradi neizpolnjevanja obveznosti v skladu s členom 14(3) [Uredbe št. 2100/94], kakor je določeno v tej uredbi.

2. Če taka oseba vedno znova in namenoma ne izpolnjuje svojih obveznosti v skladu s četrto alineo člena 14(3) [Uredbe št. 2100/94] v zvezi z eno ali več sortami istega imetnika, je kot obvezno nadomestilo imetniku za vsako nadaljnjo škodo v skladu s členom 94(2) [Uredbe št. 2100/94] mišljen vsaj pavšal, izračunan na osnovi štirikratne povprečne vsote, ki se zaračuna za licenčno pridelavo ustrezne količine semenskega materiala zavarovanih sort rastlin na istem območju, brez poseganja v nadomestilo katere koli višje škode.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

12 STV je združenje imetnikov žlahtniteljskih pravic, ki so ga njegovi člani pooblastili za to, da bi varovalo njihove pravice, ter zlasti za to, da bi vlagalo zahteve za podatke in plačila v njihovem imenu.

13 MS je kmet, ki je v štirih tržnih letih, in sicer od 2012/2013 do 2015/2016, sadil sorto ozimnega ječmena KWS Meridian, zaščiteno na podlagi Uredbe št. 2100/94.

14 Združenje STV je vložilo tožbo zlasti za pridobitev informacij o tem sajenju. MS je prvič pred prvostopenjskim sodiščem predložil številčne podatke o postopkih priprave semena sorte ozimnega ječmena KWS Meridian za ta štiri tržna leta, in sicer je šlo za količine 24,5, 26, 34 oziroma 45,4 decitone semen.

15 MS je nato za tržna leta 2013/2014, 2014/2015 in 2015/2016 plačal zneske, ki so ustrezali nadomestilu, ki ga je bilo treba plačati za licenčno uporabo semena sorte ozimnega ječmena KWS Meridian in ki je bilo izračunano na enak način kot nadomestilo za tržno leto 2015/2016, pri čemer ta znesek ustreza primernemu nadomestilu v smislu člena 94(1) Uredbe št. 2100/94.

16 Združenje STV je za zadevna tri tržna leta zahtevalo plačilo dodatne odškodnine v višini štirikratnika tega nadomestila, in sicer iz naslova povračila škode, ki je določeno v členu 94(2) Uredbe št. 2100/94 v povezavi s členom 18(2) Uredbe št. 1768/95 (v nadaljevanju: sporna določba), pri čemer je od tega zneska odštelo znesek, ki ustreza znesku navedenega nadomestila, ki ga je MS plačal za ta tri tržna leta.

17 MS je izpodbijal pravico združenja STV do takega izplačila. V zvezi s tem je v bistvu trdil, da je bila škoda, ki je bila povzročena združenju STV, povrnjena s plačilom primernega nadomestila v smislu člena 94(1) Uredbe št. 2100/94 namesto plačila zneska, dolgovanega iz naslova saditve, ki se določi v skladu s členom 5(5) Uredbe št. 1768/95. Trdil je tudi, da naložitev dodatnih splošnih kaznovalnih odškodnin ni v skladu s sodno prakso Sodišča.

18 Landgericht Kaiserslautern (deželno sodišče v Kaiserslauternu, Nemčija) je s sodbo z dne 4. decembra 2020 v bistvu ugodilo zahtevku združenja STV, pri čemer je pojasnilo, da se sklicuje na jasno besedilo sporne določbe.

19 MS je zoper to sodbo vložil pritožbo pri Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken (višje deželno sodišče zvezne dežele Porenje - Pfalška v Zweibrücknu), ki je predložitveno sodišče. MS meni, da je treba sporno določbo razglasiti za neveljavno, ker ni v skladu s členom 94(2) Uredbe št. 2100/94, ki ne dovoljuje, da se imetniku dodeli pavšalna kaznovalna odškodnina, ki v obravnavani zadevi ustreza štirikratniku nadomestila, ki bi ga bilo treba plačati za pridelavo z licenco (v nadaljevanju: licenčnina).

20 Združenje STV trdi, da s sporno določbo ni kršen člen 94(2) Uredbe št. 2100/94 in da je ta določba v skladu s sodno prakso Sodišča.

21 Predložitveno sodišče meni, da je odločitev, ki jo bo moralo sprejeti, odvisna izključno od tega, ali je sporna določba veljavna. Navedeno sodišče po opozorilu, da uredba, ki je bila sprejeta na podlagi temeljne uredbe, in sicer na podlagi pooblastila iz te uredbe, ne sme odstopati od določb zadnjenavedene uredbe, iz katere izhaja, sicer jo je treba razglasiti za neveljavno, ugotavlja, da bi bila lahko sporna določba, s katero je Komisija določila stopnjo minimalne pavšalne odškodnine v višini štirikratnika licenčnine, v nasprotju s členom 94(2), prvi stavek, Uredbe št. 2100/94 in zato neveljavna.

22 V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da za izravnavo prednosti, ki jo je imel kršitelj, člen 94(1) te uredbe določa primerno nadomestilo, ki ustreza znesku licenčnine. V tem okviru naj bi bilo lahko treba člen 94(2), prvi stavek, navedene uredbe razlagati tako, da je imetnik v primeru naklepne kršitve ali kršitve iz malomarnosti upravičen do povračila vsake nadaljnje škode le, če lahko to škodo dejansko dokaže. Po mnenju predložitvenega sodišča iz sodne prakse Sodišča izhaja, da določitev minimalne stopnje škode s splošnim pravilom ni združljiva s členom 94(2), prvi stavek, Uredbe št. 2100/94.

23 V teh okoliščinah je Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken (višje deželno sodišče zvezne dežele Porenje - Pfalška v Zweibrücknu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je člen 18(2) Uredbe [št. 1768/95], v obsegu, v katerem je pod pogoji tega člena mogoče zahtevati minimalno odškodnino v višini štirikratne licenčnine, združljiv z Uredbo [št. 2100/94], zlasti njenim členom 94(2), prvi stavek?“

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

24 Komisija v svojem stališču, ne da bi jasno trdila, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten, ugotavlja, da okoliščine postopka v glavni stvari, kot so razvidne iz predložitvene odločbe, niso jasne. Sprašuje se, ali so bili v obravnavani zadevi v tržnih letih od 2013/2014 do 2015/2016 izpolnjeni pogoji iz člena 14(1) Uredbe št. 2100/94, zlasti tisti, ki se nanašajo na uporabo pridelka zavarovane sorte za razmnoževanje na polju na posestvu kmeta za namene zaščite kmetijske pridelave. Trdi, da če ni tako, ta določba in sporna določba nista upoštevni za rešitev spora o glavni stvari, odgovor na vprašanje za predhodno odločanje pa v zvezi s tem ni

odločilnega pomena. Vendar poudarja, da lahko vprašanje, ali so izpolnjeni pogoji glede dejanskega stanja, določeni v tem členu 14, presoja le predložitveno sodišče, ki mora ugotoviti vsa upoštevna dejstva.

25 Opozoriti je treba, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča v okviru sodelovanja med njim in nacionalnimi sodišči, ki ga določa člen 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanja, ki ga postavi Sodišču. Zato Sodišče, kadar se vprašanja, ki jih postavi nacionalno sodišče, nanašajo na veljavnost pravila prava Unije, načeloma mora odločiti (sodba z dne 16. julija 2020, Facebook Ireland in Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, točka 73 in navedena sodna praksa).

26 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o predhodnem vprašaju, ki ga je postavilo nacionalno sodišče, samo, če je očitno, da zahtevana razlaga ali presoja veljavnosti prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 28. aprila 2022, Caruter, C-642/20, EU:C:2022:308, točka 29 in navedena sodna praksa).

27 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da nacionalno sodišče ne dvomi o tem, da se sporna odločba uporablja za spor o glavni stvari, ampak o veljavnosti te določbe glede na Uredbo št. 2100/94, zlasti glede na njen člen 94(2), prvi stavek. Iz predložitvene odločbe je razvidno tudi, da je MS na prvi stopnji trdil, da je bila škoda, povzročena združenju STV, povrnjena s plačilom primernega nadomestila v smislu člena 94(1) Uredbe št. 2100/94 namesto s plačilom zneska, dolgovanega za sajenje, ki se določi v skladu s členom 5(5) Uredbe št. 1768/95. Zadnjenavedena določba pa se nanaša na stopnjo primernega nadomestila, ki ga je treba plačati imetniku na podlagi člena 14(3), četrta alinea, Uredbe št. 2100/94, kar predpostavlja, da so izpolnjeni pogoji iz člena 14(1) te uredbe, zlasti tisti, ki se nanašajo na uporabo pridelka zavarovane sorte za razmnoževanje na polju na posestvu kmeta za namene zaščite kmetijske pridelave. Nazadnje, iz predložitvene odločbe je razvidno, da se stranki v sporu o glavni stvari ne strinjata le glede zneska odškodnine, ki jo je treba plačati zaradi nedovoljenega sajenja.

28 Zato ni razvidno, še manj pa očitno, da presoja veljavnosti, za katero je zaprosilo predložitveno sodišče, nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari ali da je problem hipotetičen.

29 Predlog za sprejetje predhodne odločbe je torej dopusten.

Vprašanje za predhodno odločanje

30 Predložitveno sodišče z edinim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je sporna določba v delu, v katerem v primeru ponavljajoče se in namerne kršitve obveznosti plačila primernega nadomestila, dolgovanega na podlagi člena 14(3), četrta alinea, te uredbe, določa povračilo škode, ki jo je utrpel imetnik in ki znaša najmanj pavšalni znesek, izračunan na podlagi štirikratnika povprečnega zneska, ki se zaračuna za licenčno pridelavo semenskega materiala zavarovane sorte na istem geografskem območju, glede na člen 94(2), prvi stavek, Uredbe št. 2100/94 veljavna.

31 Opozoriti je treba, da se na podlagi člena 13(2) Uredbe št. 2100/94 zahteva odobritev imetnika, kar zadeva sestavine sorte ali pridelanega materiala zavarovane sorte, med drugim za pridelavo ali razmnoževanje (povečevanje).

32 Vendar za zaščito kmetijske pridelave člen 14(1) te uredbe določa, da smejo kmetje, in sicer z odstopanjem od obveznosti pridobitve odobritve imetnika, za razmnoževanje na polju na svojem posestvu uporabljati pridelek, pridobljen s sajenjem na njihovem posestvu, semenskega materiala zavarovane sorte, ki je vključena na seznam vrst kmetijskih rastlin, naštetih v členu 14(2) navedene uredbe. Za uporabo tega odstopanja morajo biti izpolnjeni nekateri pogoji.

33 Člen 14(3) Uredbe št. 2100/94 na eni strani določa, da se ti pogoji določijo v izvedbeni uredbi iz člena 114 te uredbe na podlagi meril, ki omogočajo uveljavitev tega odstopanja ter varovanje zakonitih interesov žlahtnitelja, opredeljenega v členu 11(1) navedene uredbe, in kmeta, na drugi strani pa določa ta različna merila. Med temi merili je tudi tisto, določeno v členu 14(3), četrta alinea, iste uredbe, v skladu s katerim se imetniku plača primerno nadomestilo iz naslova odstopanja, ki je dolgovano zaradi te uporabe (v nadaljevanju: primerno nadomestilo iz naslova odstopanja). To nadomestilo mora biti znatno nižje od zneska licenčnine.

34 Kmet, ki spada na področje uporabe člena 14(3), četrta alinea, Uredbe št. 2100/94, vendar imetniku ne izplača nadomestila iz tega člena, ne more biti upravičen do odstopanja iz člena 14(1) te uredbe, pri čemer je treba šteti, da je brez odobritve storil eno od dejanj iz člena 13(2) te uredbe. Na podlagi člena 94(1) navedene uredbe lahko ta imetnik proti temu kmetu vloži tožbo za prenehanje kršitve, za plačilo primernega nadomestila ali za oboje. Če kmet kršitev stori naklepno ali iz malomarnosti, je poleg tega v skladu s členom 94(2) iste uredbe dolžan nadomestiti škodo, ki jo je utrpel navedeni imetnik (glej v tem smislu sodbo z dne 25. junija 2015, Saatgut-Treuhandverwaltung, C-242/14, EU:C:2015:422, točka 22 in navedena sodna praksa).

35 Ker je namen Uredbe št. 1768/95 podrobna določitev meril iz člena 14(3) Uredbe št. 2100/94 in ker lahko Komisija pri izvajanju svojih izvedbenih pristojnosti sprejme vse izvedbene ukrepe, ki so potrebni ali koristni za izvajanje zadnjenavedene uredbe, pri čemer pa ti ukrepi vseeno ne smejo biti v nasprotju s to uredbo (glej v tem smislu sodbo z dne 15. oktobra 2014, Parlament/Komisija, C-65/13, EU:C:2014:2289, točka 44 in navedena sodna praksa), je treba ugotoviti, ali je Komisija s tem, da je s sporno določbo določila minimalni pavšalni znesek za povračilo škode, ki jo je utrpel imetnik, kršila člen 94(2) Uredbe št. 2100/94, kot ga razlaga Sodišče.

36 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da je člen 94 Uredbe št. 2100/94 podlaga za pravico do povračila škode v korist imetnika žlahtniteljske pravice v Skupnosti, ki je ne le popolno, ampak poleg tega temelji na objektivni podlagi, in sicer zajema le škodo, ki je nastala zaradi kršitve te žlahtniteljske pravice, ne da bi bil lahko ta člen podlaga za naložitev pavšalnega dodatka zaradi kršitve (glej v tem smislu sodbo z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točki 33 in 43).

37 Zato člena 94 Uredbe št. 2100/94 ni mogoče razlagati tako, da je lahko pravna podlaga za to, da se v korist tega imetnika kršitelju naloži pavšalno določena kaznovalna odškodnina (sodba z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točka 34).

38 Nasprotno, obseg povračila, dolgovanega na podlagi tega člena 94, mora karseda natančno odražati dejansko in gotovo škodo, ki jo je navedeni imetnik utrpel zaradi kršitve pravice (sodba z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točka 35).

39 Na eni strani je namreč cilj člena 94(1) Uredbe št. 2100/94 finančno nadomestiti korist, ki jo ima kršitelj, pri čemer ta korist ustreza znesku, enakemu licenčnini, ki je kršitelj ni plačal. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da ta določba določa povračilo le tiste škode, ki je povezana z neplačilom „primernega nadomestila“ v smislu te določbe (sodba z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točka 31 in navedena sodna praksa).

40 Na drugi strani se člen 94(2) Uredbe št. 2100/94 nanaša na škodo, ki jo mora kršitelj „poleg tega“ povrniti imetniku v primeru kršitve, storjene „naklepno ali iz malomarnosti“ (sodba z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točka 32).

41 Glede obsega povračila nastale škode, določenega v členu 94(2) Uredbe št. 2100/94, je Sodišče navedlo, da mora imetnik sorte, ki je predmet kršitve, predložiti dokaze, da njegova škoda presega elemente, zajete s primernim nadomestilom, ki je določeno v odstavku 1 tega člena (sodba z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točka 56).

42 Zato znesek licenčnine ne more sam po sebi biti podlaga za oceno te škode. Takšna licenčnina namreč omogoča izračun primernega nadomestila iz člena 94(1) Uredbe št. 2100/94 in ni nujno povezana s škodo, ki ostaja nepovrnjena (glej v tem smislu sodbo z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točka 57).

43 Vsekakor mora sodišče, ki odloča o zadevi, presoditi, ali je mogoče škodo, ki jo zatrjuje imetnik sorte, ki je predmet kršitve, dokazati natančno ali pa je treba določiti pavšalni znesek, ki najbolje odraža dejanskost te škode (sodba z dne 9. junija 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, točka 59).

44 Ob upoštevanju teh preudarkov je treba preizkusiti veljavnost sporne določbe glede na člen 94(2), prvi stavek, Uredbe št. 2100/94.

45 Na prvem mestu, treba je navesti, da je s sporno določbo določen minimalni pavšalni znesek, izračunan s sklicevanjem na povprečni znesek licenčnine, čeprav znesek te licenčnine sam po sebi ne more biti podlaga za oceno škode na podlagi člena 94(2) Uredbe št. 2100/94, kot je bilo opozorjeno v točki 42 te sodbe.

46 Na drugem mestu, uvedba minimalnega pavšalnega zneska za povračilo škode, ki jo je utrpel imetnik, pomeni – kot je Komisija navedla v odgovoru na vprašanje Sodišča – da ta imetnik ni dolžan dokazati obsega nastale škode, ampak le obstoj ponavljajočega se in namernega posega v njegove pravice. Kot pa je bilo opozorjeno v točkah 38 in 41 te sodbe, mora odškodnina na podlagi člena 94 Uredbe št. 2100/94 karseda natančno odražati dejansko in gotovo škodo, ki jo je utrpel tak imetnik, ta pa mora predložiti dokaze, da škoda iz odstavka 2 tega člena presega elemente, zajete s primernim nadomestilom, ki je določeno v odstavku 1 navedenega člena.

47 Uvedba minimalnega pavšalnega zneska odškodnine pomeni tudi vzpostavitev neizpodbojne domneve glede minimalnega obsega te škode in omejuje diskrecijsko pravico sodišča, saj lahko to le zviša minimalni pavšalni znesek, določen s sporno določbo, znižati pa ga ne more, in to – kot je Komisija priznala v odgovoru na vprašanje, ki ga je Sodišče postavilo na obravnavi v zvezi s tem – tudi če je mogoče dejansko škodo zlahka ugotoviti in se izkaže, da je ta nižja od tega minimalnega pavšalnega zneska.

48 Nazadnje, v skladu s sodno prakso, na katero je opozorjeno v točki 43 te sodbe, je mogoče odškodnino na podlagi člena 94(2) Uredbe št. 2100/94 določiti pavšalno le na podlagi presoje sodišča, ki odloča o zadevi. Zato sporna določba s tem, da določa minimalni pavšalni znesek za povračilo škode, ki jo je utrpel imetnik, v zvezi s tem prav tako omejuje diskrecijsko pravico tega sodišča.

49 Na tretjem mestu, medtem ko mora, kot je bilo opozorjeno v točkah 37 in 38 te sodbe in kot je generalni pravobranilec navedel v točki 83 sklepnih predlogov, obseg povračila, dolgovanega na podlagi člena 94 Uredbe št. 2100/94, karseda natančno odražati dejansko in gotovo škodo, ki jo je utrpel imetnik, ne da bi bila izrečena kaznovalna obsodba, lahko sporna določba z določitvijo ravni povračila take škode kot minimalnega zneska, izračunanega na podlagi štirikratnika povprečne licenčnine, pripelje do naložitve odškodnine, ki je po naravi kaznovalna.

50 Na četrtem mestu, kar zadeva trditve Komisije, ki temeljijo na sodbi z dne 25. januarja 2017, Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa (C-367/15, EU:C:2017:36), se je, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 87 in 88 sklepnih predlogov, zadeva, v kateri je bila izdana navedena sodba, nanašala na razlago Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32), medtem ko mora Sodišče v obravnavani zadevi odločiti o veljavnosti ene od določb Uredbe št. 1768/95, ki je ukrep za izvajanje Uredbe št. 2100/94 ter ki – kot je bilo navedeno v točki 35 te sodbe – mora biti iz tega naslova v skladu s to uredbo in zlasti z njenim členom 94(2). Poleg tega se ta direktiva nanaša na vse pravice intelektualne lastnine, ne pa zgolj na žlahtniteljsko pravico v Skupnosti, pri čemer je raznolikost možnih posegov v pravice, na katere se nanaša, in njihovih kršitev velika. Zato, čeprav je lahko navedena direktiva glede na okoliščine primera upošteven kontekstualni element, ki ga je treba upoštevati pri razlagi Uredbe št. 2100/94, se je vseeno treba izogniti temu, da bi se tej uredbi v okviru njene kontekstualne razlage pripisal pomen, ki ne ustreza njenemu besedilu in cilju v zvezi s sistemom varstva žlahtniteljske pravice v Skupnosti.

51 Kot je razvidno iz točk od 45 do 49 te sodbe, sporna določba v delu, v katerem znesek dolgovanega povračila določa v povezavi z licenčnino, vzpostavlja neizpodbojno domnevo glede minimalnega obsega škode, ki jo je utrpel imetnik, in omejuje diskrecijsko pravico sodišča, ki odloča o sporu, v nasprotju s členom 94(2) Uredbe št. 2100/94, kot ga razlaga Sodišče. Okoliščina, ki jo navajata združenje STV in Komisija, da se ta določba uporablja samo v primeru ponavljajoče se in namerne kršitve obveznosti plačila primernega nadomestila iz naslova odstopanja, ki je določeno v členu 14(3), četrta alinea, te uredbe, te ugotovitve ne more spremeniti. Tako je Komisija s sprejetjem sporne določbe prekoračila meje svoje izvedbene pristojnosti glede na člen 94(2) Uredbe št. 2100/94.

52 Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je sporna določba v delu, v katerem v primeru ponavljajoče se in namerne kršitve obveznosti plačila primernega nadomestila iz naslova odstopanja, dolgovanega na podlagi člena 14(3), četrta alinea, Uredbe št. 2100/94, določa povračilo škode, ki jo je utrpel imetnik, ki znaša najmanj pavšalni znesek, izračunan na podlagi štirikratnika povprečnega zneska, ki se zaračuna za licenčno pridelavo semenskega materiala zavarovane sorte na istem geografskem območju, glede na člen 94(2), prvi stavek, Uredbe št. 2100/94 neveljavna.

Stroški

53 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 18(2) Uredbe Komisije (ES) št. 1768/95 z dne 24. julija 1995 o izvajanju pravil o kmetijski izjemi, predvideni v členu 14(3) Uredbe Sveta (ES) št. 2100/94 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti, kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2605/98 z dne 3. decembra 1998, je neveljaven.

Podpisi